

ת"פ (באר שבע) 24176-01-24 - מדינת ישראל נ' ישי הרוש - הובא ע"י נחשון

בית המשפט המחוזי בבאר שבע
ת"פ 24176-01-24 מדינת ישראל נ'
הרוש(עציר)

לפני כבוד השופט אלון גביון

בעניין: המאשימה
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד גאל נבון

נגד

הנאשם
ישי הרוש - הובא ע"י נחשון
ע"י ב"כ עו"ד ליאור כהן בשמה של עו"ד הילה
טל

גזר דין

1. הנאשם הורשע, על פי הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, בהצתה - עבירה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז - 1977.

כתב האישום והסדר הטיעון:

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, א.ה (להלן: "המתלונן") הוא אביו של הנאשם והוא מתגורר עם משפחתו והנאשם, בדירה בקומה הרביעית, בבניין מספר 6 ברחוב המפרש, באשדוד (להלן: "הדירה", "הבניין" בהתאמה).

ביום 1.1.24 בשעה 13:30 או בסמוך לכך, שהה המתלונן בדירה.

בשלב מסוים, נכנס הנאשם לדירה, פנה אל המתלונן וביקש ממנו סיגריות, המתלונן השיב כי אין לו סיגריות ובין השניים התפתח ויכוח.

מיד ובסמוך, יצא המתלונן מהדירה והתקשר למשטרה.

הנאשם שנתר בדירה לבדו, החליט מסיבה שאינה ידועה למאשימה להצית את הדירה. לשם כך השתמש במצית ושילח אש במזיד בשני חדרים בדירה.

עמוד 1

במקביל לאמור ובעקבות תלונת המתלונן, הגיעה ניידת משטרה לבניין. המתלונן שהיה באותה עת מחוץ לבניין, שוחח עם השוטרים וכולם עלו יחד, לדירה. המתלונן פתח את דלת הדירה לשוטרים באמצעות מפתח, והנאשם שהצית את הדירה, כאמור לעיל, עמד בפתח הדלת.

השוטרים אמרו לנאשם כי הוא מעוכב לתחנה והוא התבקש להתלוות איתם לניידת. המתלונן התבקש אף הוא להגיע לתחנה.

בעוד השוטרים, הנאשם והמתלונן נמצאים בדירה, האש שהצית הנאשם, כאמור לעיל, החלה לבעור בחדרים, אך השוטרים והמתלונן, לא שמו לב לכך.

בהמשך לאמור, יצאו השוטרים, המתלונן והנאשם מהדירה, בדרכם לתחנת המשטרה. בהגיע השוטרים לניידת המשטרתית ולאחר שהנאשם הוכנס לניידת, הבחין השוטר אלירן בן משה (להלן: "השוטר אלירן") בשריפה ובעשן מהבניין. השוטר אלירן עלה לבניין, שם הבחין, כי מקור השריפה הוא מהדירה. הוא הזעיק לבניין את מכבי האש ובמקביל הורה לחלק מדיירים בדירות סמוכות לצאת מדירותיהם.

מכבי האש שהגיעו לבניין השתלטו על השריפה וכיבו את האש.

כתוצאה ממעשה ההצתה של הנאשם, נגרמו הנזקים הבאים:

א. לדירה - שני החדרים שהוצתו נשרפו כליל, סימני פיח קשים בכל תקרות הדירה, בכל הקירות ובתכולת הדירה.

ב. לבניין - סימני פיח קלים במסדרון קומה 4 ובאזור דלת הכניסה של הדירה וכן סימני פיח קלים לחלק החיצוני של הבניין.

ג. לדירה מספר 20 בקומה 5 - נשרף מנוע המזגן ויש סימני פיח בכל הדירה.

3. הנאשם הורשע בעבירה של הצתה במסגרת הסדר טיעון, ולעניין העונש הוסכם כי המאשימה תעתור לעונש של 34 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית ואילו ההגנה תטען באופן חופשי.

טרם גזירת העונש התבקש שירות המבחן להגיש תסקיר לעונש בעניינו של הנאשם.

תסקיר שירות המבחן:

4. **בתסקיר שירות המבחן מיום 31.12.24** צוין כי הנאשם בן 37 שנים, טרם מעצרו התגורר בבית הוריו באשדוד ולא עבד באופן סדיר. אביו עובד עצמאי כנגר ואמו בת כ-60 ואינה עובדת. הנאשם מצוי בקשר זוגי ללא נישואין וללא מגורים משותפים ואב לשני ילדים בגילאי שנתיים ו-4 שנים.

עוד צוין בתסקיר כי הנאשם נולד וגדל בעיר אשדוד, סיים 12 שנות לימוד ללא תעודת בגרות, התגייס לצה"ל ושירת כלוחם בחטיבת הנח"ל. לאחר שחרורו מצה"ל עבד בעבודות מזדמנות ועם אביו בנגריה שבבעלותו.

בשנת 2010 התאשפז לראשונה בביח' פסיכיאטרי על רקע מצב פסיכוטי שנגרם כתוצאה משימוש בסם LSD בעת שבילה במסיבת טבע. בשנת 2015 קיבל הכרה כנכה במוסד לביטוח לאומי על רקע תחלואה נפשית. בהמשך אושפז עוד מספר פעמים לאחר התקפים פסיכוטיים שנגרמו כתוצאה משימוש בסמים והעדר טיפול. צוין כי לאורך השנים התקשה הנאשם להתמיד בטיפול התרופתי לו נזקק.

מהתסקיר עולה כי הנאשם החל לצרוך סם מסוג קנאביס בהיותו בן 16 שנים בסיטואציות חברתיות ולאחר שירותו הצבאי החל שימוש בחומרים ממכרים נוספים מסוג קריסטל, LSD ואלכוהול, ומאז מתמודד עם "תחלואה כפולה".

מעיון בגיליון הרישום הפלילי של הנאשם עולה כי בין השנים 2017-2021 הורשע בפלילים בעבירות מסוג: אלימות כללית ובמשפחה (ריבוי עבירות), הפרת הוראה חוקית וסמים. בין היתר נדון לעונשים מוחשיים בדמות מאסרים בפועל.

באשר לביצוע העבירה הנוכחית מסר הנאשם כי היה מצוי תחת השפעת סמים וכי באותה תקופה הגביר את השימוש בסם, מסוג קריסטל. לצד זאת, מסר כי אינו זוכר את פרטי העבירה ונסיבותיה, ולתפיסתו, הוא לא בטוח שהוא שביצע את ההצתה.

בשיחה עמו, הנאשם הכיר בעובדת הרשעתו ובהיבטים החמורים שלה. אך לצד זאת, שירות המבחן התרשם כי הנאשם מתקשה להביע ביטוי אמפתי וחרטה כנים תוך שהוא תולה התנהגותו בשימוש בסמים בלבד.

הנאשם תיאר כי בתקופת מעצרו הוא מצוי ברמיסיה של העדר שימוש בסמים ויציבות

במצבו הרגשי - נפשי גם ללא טיפול תרופתי או רגשי. על רקע זה, בין היתר, שלל נזקקות טיפולית ארוכת טווח ובמסגרת סגורה לתחלואה כפולה. לצד זאת, הנאשם הביע מוכנות לבחון קבלת מענה טיפולי למצבו במסגרת פתוחה ולא אינטנסיבית לאחר שחרורו מבית המעצר. שירות המבחן ציין כי לאורך השנים היו ניסיונות לשלבו בטיפול אשר ייתן מענה למצבו הנפשי וההתמכרותי, אך הנאשם התקשה לשתף פעולה, להביע מוטיבציה פנימית ונעדר כוחות כדי להשתלב במסגרת טיפולית ייעודית שמותאמת לצרכיו.

שירות המבחן נפגש עם הוריו של הנאשם אשר תארו את הנאשם כאדם נעים, איש משפחה שיחסו אליהם תקין בדרך כלל. ההורים מסרו כי אינם חוששים מפניו ומצפים לשחרורו. לצד זאת מסרו כי הם אינם מוכנים להשיבו לביתם בשלב זה. ההורים ציינו כי נגרם נזק משמעותי לביתם כתוצאה מההצתה וכי השקיעו סכומי כסף גבוהים בשיפוץ ובנזקים שנגרמו לשכנים ולבניין.

שירות המבחן התרשם כי קיימים פערים משמעותיים ביחס ההורים למצבו המורכב של הנאשם ולדרכי ההתמודדות עם מצבו. הוריו הביעו הסתייגות מטיפול תרופתי פסיכיאטרי וביטאו דינמיקת יחסים מקוטבת, קונפליקטואלית וחוסר אחידות ביחס לדרכי התמודדות עם הנאשם. שירות המבחן התרשם כי הוריו של הנאשם מתקשים להציב לו גבולות ברורים ולתמוך בשיקומו הפסיכיאטרי באופן קונבנציונלי. צוין שיתכן שבכך יש תרומה מסוימת להישנות מעגל שלילי של ההתמכרות, אי יציבות נפשית ומעורבות בפליליים.

בהערכת רמת הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק התרשם שירות המבחן כי הנאשם הנו אדם בעל סף תסכול וגירוי נמוכים אשר גבולותיו הפנימיים רופפים, מתקשה לעמוד בגבולות חיצוניים המוצבים לו, והליכים פליליים קודמים ומחיריהם לא היוו עבורו גורמי הרתעה, בנוסף, מתמודד עם מחלת נפש לא מטופלת והתמכרות לסמים. ניכר כי מתקשה לשתף פעולה עם גורמי בריאות הנפש בקהילה, בעיקר באמצעות נטילת טיפול תרופתי ומעקב אצל רופא פסיכיאטר.

כגורמי סיכוי לשיקום הביא שירות המבחן בחשבון הבעת רצונו המילולי של הנאשם להשתלב בטיפול בתחום ההתמכרויות, והמאמצים שעשה לאורך השנים להשתלב ולהתמיד תעסוקתית, כפי יכולתו, בעסק של אביו.

בשקלול כלל הגורמים העריך שירות המבחן כי קיים סיכון ברמה גבוהה להישנות התנהגות פוגענית בעתיד, ובאם תשנה, חומרתה תהיה ברמה גבוהה.

נוכח הפער בין רצונו המילולי והראשוני כיום להשתלב בטיפול בתחום ההתמכרויות ובמצבו הנפשי לבין התרשמות שירות המבחן מכוחותיו הדלים והיעדר הכרה מספקת בדפוסיו הפוגעניים והרצידיביוויסטים, לא ראה שירות המבחן בסיס להליך שיקומי מחוץ לכותלי הכלא אשר יסייע בהפחתת גורמי הסיכון.

לאור חומרת המעשים והסיכון הנשקף מהתנהגותו והואיל ולהתרשמות שירות המבחן מעצרו סייע בעצירת התדרדרות מצבו, המליץ השירות על ענישה מוחשית בדמות מאסר בפועל. בנוסף הומלץ על מעקב וטיפול בתחום בריאות הנפש במסגרת שב"ס ובחינת התאמתו לשילובו בהליך טיפול בגמילה מחומרים ממכרים.

ראיות וטיעונים לעונש:

5. במסגרת הראיות לעונש הגישה המאשימה את רישומו הפלילי של הנאשם (ת/1).

6. מטעם ההגנה הוגשו תעודת הערכה של הנאשם מצה"ל (נ/2), מסמכים מהמל"ל לפיהם הנאשם מוכר כבעל נכות בשיעור 50% לצמיתות וזכאי לקצבה, מסמך מהמל"ל אודות תקופות בהן הנאשם עבד ואישור המעיד על שלילת קצבת הנכות בשל מעצרו (נ/3).

כמו כן העידו הוריו של הנאשם ובת זוגו.

א. **הגב' רוזי הרוש**, אמו של הנאשם, אמרה כי הנאשם היה ילד טוב, סיים 12 שנות לימוד ובמהלך שירותו הצבאי מצבו הנפשי התדרדר. לדבריה, מעשיו של הנאשם נעשו בשל מצבו הנפשי, הוא אינו עבריין או גנב, אלא ילד שלא ידעו איך לטפל בו והיא מבקשת להחזירו לחיק משפחתו ולתמוך בו.

ב. **מר אליהו הרוש**, אביו של הנאשם, אמר שמדובר בילד טוב בסך הכל, וביקש להקל בעונשו כדי שיוכל לחזור לתלם, לחיים ולשיקום.

ג. **הגב' הדר עובדיה**, בת זוגו של הנאשם, מסרה כי הנאשם בן זוגה מזה חמש שנים, והגם שיחסייהם ידעו עליות ומורדות תמיד היה אבא מקסים לשני ילדיהם בני

4 ושנתיים. לדבריה הנאשם לא הזניח את משפחתו ותמיד היה "בתמונה". העדה הוסיפה כי הקן המשפחתי והקשר עם בת זוגו והילדים תמיד היו חשובים לנאשם.

באשר למעצרו של הנאשם, טענה העדה כי "קרה לו פוגרום בחייו" והיא מאמינה כי אירוע זה יגרום למהפך חיובי בחייו ויעזור לו להשתקם. לשאלת בית המשפט הבהירה העדה כי המשפחה אינה מטופלת על ידי הרווחה וכי אין להם מסגרת טיפולית משותפת, אך מאמינה כי הנאשם ישתף פעולה עם קצינת המבחן.

7. **ב"כ המאשימה** עתרה לגזור על הנאשם 34 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר על תנאי בעבירות אלימות מסוג פשע ועוון ובעבירה בה הורשע, ופיצוי כספי.

ב"כ המאשימה הדגישה את החומרה היתרה שבמעשה ההצתה, בפרט הצתה של בתי מגורים, וטענה כי במעשיו פגע הנאשם פגיעה משמעותית בערכים המוגנים של שלום הציבור וביטחוננו, ובפרט שלוםם וביטחונם של המתגוררים בבנייני מגורים.

נטען כי הנאשם החליט להצית את בית המגורים המהווה גם עבורו קורת גג וזאת על רקע עניין של מה בכך. הנאשם הצית את דירת המגורים בשני מוקדים שונים ובכך הגדיל את פוטנציאל הסיכון והנזק. נטען כי יש לתן את הדעת לנזק הפוטנציאלי העצום הגלום בעבירת ההצתה העלולה לגרום אף לפגיעה ממשית בחיי אדם.

עוד נטען כי מלבד הנזק שנגרם לדירת הוריו, נגרם נזק לדירת מגורים סמוכה ולבניין בכללותו.

ב"כ המאשימה הדגישה כי עתירתה לגזור על הנאשם 34 חודשי מאסר בפועל חורגת לקולא ממתחם העונש ההולם הנע, בנסיבות ביצוע העבירה שבענייננו, בין 3 ל- 6 שנות מאסר. לדבריה הביאה בחשבון נסיבותיו החריגות של הנאשם ובכללן, מידת אשמתו בשים לב למצבו הנפשי.

המאשימה הוסיפה כי בעתירתה העונשית נתנה משקל גם לאחריות שלקח הנאשם על מעשיו ולעמדתם של נפגעי העבירה אשר מלווים ותומכים בו.

צוין כי לחובת הנאשם רישום פלילי לא מבוטל בעבירות אלימות המגלמות את הסיכון הפוטנציאלי להישנות העבירות. ב"כ המאשימה הפנתה לתסקיר שירות המבחן והתרשמותו ממסוכנותו הגבוהה של הנאשם. הנאשם לא הביע את הנכונות המתאימה ורמת שיתוף הפעולה

הנדרשת עם גורמים בקהילה ואינו מגויס לטיפול במלוא כוחותיו.

המאשימה טענה כי העונש לו היא עותרת מאזן נכונה בין חובת המדינה להגן על הציבור ועל נפגעי העבירה לבין השפעת המאסר על מצבו של הנאשם. ב"כ המאשימה הוסיפה כי על בתי המשפט להעביר מסר מרתיע ליחיד ולרבים ובתקווה כי הנאשם יירתם להליך טיפולי משמעותי.

המאשימה הפנתה לפסיקה רלוונטית (ת/2).

8. **ב"כ הנאשם** טענה כי מתחם העונש ההולם בעבירת הצתה רחב ומשתנה, נע בקשת רחבה של נסיבות, בין מספר חודשי מאסר ועד ל- 28 חודשי מאסר בפועל, ועתרה למקם את עונשו של הנאשם באמצע התחתון של המתחם.

עוד נטען כי בתי המשפט חורגים לעיתים לקולא ממתחמי הענישה בעבירת הצתה משיקולי שיקום והמאסרים מרוצים בעבודות שירות.

ב"כ הנאשם לא חלקה על הערכים המוגנים אליהם הפנתה המאשימה, אך הדגישה את הנסיבות המקלות של "המעשה והעושה" בענייננו.

נטען כי למעשיו של הנאשם לא קדם תכנון מוקדם והוא בוצע על רקע מצבו הנפשי. הנאשם לא השתמש בחומרי בעירה והצית את הבית שהוא עצמו מתגורר בו בעודו נמצא במקום. מעשיו של הנאשם לא עלו כדי כוונה לפגוע בגוף או בנפש ונטען כי חרף פוטנציאל הנזק החמור ומבלי להקל בו ראש, הרי שבפועל האש כובתה בטרם נגרם נזק רב ומשמעותי.

ב"כ הנאשם טענה כי בענייננו ביצע הנאשם את מעשיו תוך כדי קרבה לסייג של אחריות פלילית וזאת בשל מצבו הנפשי. נטען כי יש להביא בחשבון מצבו הנפשי של הנאשם גם לצורך קביעת מתחם העונש (נסיבות הקשורות בביצוע העבירה) וגם לצורך קביעת המיקום בתוך המתחם (נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה).

לשיטת ההגנה, רף ההוכחה הנדרש להוכחת הקרבה לסייג אינו מחייב להצביע על מחלת נפש במובן המשפטי ודי בכך שהנאשם פעל מתוך הפרעה נפשית משמעותית. הסניגורית השלימה בכתב טיעוניה בסוגיית הקרבה לסייג (נ/4).

נטען כי הנאשם הסובל מסכיזופרניה, מוכר כנכה על ידי המל"ל משנת 2015, היה מאושפז בבתי חולים פסיכיאטרים ומתמודד עם מצב פסיכוטי. חוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה בהסכמה מתיק המ"ת (נ/5) מציגה תמונה מורכבת המלמדת על מצבו הנפשי והוא עומד

במבחנים של הקרבה לסייג אחריות פלילית.

באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה נטען כי עברו הפלילי של הנאשם אינו מכביד ובעברו גם הפסקת הליכים על רקע מצב נפשי. הנאשם אב לשני ילדים קטנים בני 3.5 ו-4.5, הביע חרטה על מעשיו, שיקם את מערכת היחסים עם הוריו - נפגעי העבירה והביע רצון להשתלב במסגרת יום טיפולית.

עוד ביקשה ב"כ הנאשם להביא בחשבון כי הנאשם שירת שירות צבאי מלא כמדריך קליעה ולוחם חי"ר וחווה אירועים אשר נטען כי היוו "טריגר" למצבו הנפשי ולשימוש בחומרים משני תודעה.

ההגנה הדגישה כי הנאשם הביע רצונו בפני שירות המבחן להשתלב במסגרת טיפולית של "תחלואה כפולה" או מרכז יום, אך על רקע מלחמת "חרבות ברזל" לא נמצאה מסגרת מתאימה, והדבר לא בא לידי ביטוי בתסקיר שירות המבחן.

ב"כ הנאשם ביקשה לדון את הנאשם במידת הרחמים, ציינה כי הנאשם עצור במסגרת תיק זה במשך שנה - מחודש ינואר 2024 וביקשה להביא בחשבון השפעות המאסר הממושך על מצבו.

עוד עתרה ב"כ הנאשם שלא להטיל על הנאשם פיצוי בשים לב לנפגעי העבירה - הוריו התומכים בו ועליהם יוטל העול. בנוסף, על פי מזכר שקיים בתיק החקירה שכנוי של הנאשם אינם מעוניינים בפיצוי.

ב"כ הנאשם הפנתה לפסיקה רלוונטית.

9. **הנאשם** הביע חרטה, שיתף אודות טיפול תרופתי אותו הוא מקבל לראשונה והמאזן את מצבו ומסר כי הוא נקי מסמים במשך למעלה משנה. לדבריו ביקש להשתלב בקהילה אך הדבר לא התאפשר בשל המלחמה. הנאשם אמר כי מעשיו נעשו בגלל שימוש בסמים ומצב פסיכוטי והוא מתחרט על מה שקרה, מתגעגע לילדיו והם אליו ורוצה לחזור ולגדלם ו"לחזור לחיים".

דין והכרעה:

10. הנאשם יליד 1987, הורשע בעבירת הצתה לאחר ששילח אש בדירת הוריו.

קביעת מתחם העונש ההולם:

11. בהתאם לסעיף 40ב לחוק העונשין, עקרון ההלימה הינו העיקרון המנחה בענישה, ויש לבחון קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיה ובמידת אשמתו של הנאשם ובין העונש המוטל עליו. העונש צריך לעמוד בהלימה הן למעשה והן לעושה.
12. לצורך קביעת מתחם העונש ההולם בהתאם לסעיף 40ג לחוק העונשין, אדרש לערכים החברתיים שנפגעו מהעבירה ומידת הפגיעה בהם, מדיניות הענישה הנוהגת והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

הערכים החברתיים שנפגעו:

13. בביצוע העבירה בנסיבותיה פגע הנאשם, במידה משמעותית, בערכים המוגנים של שלמות גופו, קניינו, ביטחונו ושלוות נפשו של האדם.

מדיניות הענישה הנוהגת:

14. לעניין חומרת עבירת ההצתה, יפים דבריו של בית המשפט העליון בע"פ 5953/22 **מדינת ישראל נ' גאזי עדוי (02.02.23)**:

"מעשה ההצתה ראשיתו ידועה, ואחריתו מי ישורנה" (ע"פ 6466/18) ... המבצע עבירת הצתה לא יודע ולא יכול לדעת כיצד העבירה תסתיים, את מה או את מי תכלה האש. החומרה היתרה הטמונה בעבירת ההצתה נובעת לא רק מן הסכנה האינהרנטית הטבועה בה, אלא גם מתוקף המסר העברייני האלים העולה ממנה..."

בתי המשפט הדגישו את הפער שבין הקלות בביצוע פעולת ההצתה לבין פוטנציאל הנזק ההרסני הגלום בה, ביכולתה לצאת במהירות מכלל שליטה ולכלות את כל אשר סביבה. בהתאם למגמת החמרה בפסיקה, ככלל עבירת ההצתה מחייבת ענישה משמעותית מאחורי סורג ובריא. חומרת העבירה נלמדת גם מהעונש המרבי שקבע המחוקק לצידה במסגרת סעיף 448(א) רישא - 15 שנות מאסר.

15. בחינת מדיניות הענישה הנוהגת בעבירת הצתה מעלה כי מנעד הענישה רחב ומושפע מפרמטרים שונים. בכללם, התכונן שקדם לביצוע העבירה התעוזה והתחכום שבמעשה,

חלקו של הנאשם בביצוע העבירה, פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש, הנזק שנגרם בפועל, וקיומן של עבירות נלוות.

בע"פ 4036/13 מובארק נ' מדינת ישראל (5.10.14) התייחס בית המשפט העליון למדרג חומרת עבירת ההצתה ולפרמטרים השונים המשפיעים על חומרת הענישה:

"... הצתה של נכס בנסיבות שאין לחשוש כי ההצתה תתפשט לרכוש אחר; הצתה של נכס שעלולה להתפשט ולפגוע ברכוש אחר; הצתה של נכס שיש בו פוטנציאל לפגיעה בגוף ובנפש; הצתה של נכס בנוכחותו הקרובה והמידית של אדם, מה שמגביר את פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש; הצתה שנגרמה בפועל לפגיעה בגוף ובנפש על אף שהמצית לא התכוון לכך (מחשבה פלילית של פזיזות); והצתה בכוונה לפגוע בגוף ובנפש... מובן כי בתוך מדרגי ביניים אלה יש להבחין בנסיבות שונות לחומרה ולקולא, כמו ערך הרכוש שהוצת או מספר האנשים שעמדו תחת סיכון של פגיעה".

16. בזיקה לאמור אדרש למדגם של הפסיקה הנוהגת בעבירה בה הורשע הנאשם, ובהתאם לפרמטרים לעיל יש לבצע בענייננו את ההבחנה הנדרשת לקולא ולחומרא:

א. בע"פ 2058/23 אימאן אלשרבתי נ' מדינת ישראל (17.7.23) - נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירה של הצתה לפי סעיף סעיף 448(א) רישא. הנאשם בזמן שריצה מאסר בכלא שקמה הצמיד נייר טואלט למקל מטאטא, הדליק את הנייר, ובעזרת המקל הוציא את הנייר הבוער לעבר מחסן סמוך. פרצה אש במחסן והסוהרים נאלצו לכבותה וכתוצאה ממעשה ההצתה נגרם נזק לביגוד ולנעליים שהיו במחסן. בית המשפט בת"פ (מח' ב"ש) 5273-07-22 עמד על החומרה היתרה הגלומה בעבירת ההצתה כאשר היא מבוצעת בין כותלי בית הסוהר; לעובדה שמדובר במעשה מתוכנן ומכוון; לנזק המתון שההצתה גרמה מצד אחד, ולגודל הנזק שהיה יכול להיגרם מצד שני וקבע מתחם ענישה בין 30 ל- 60 חודשי מאסר בפועל, וגזר על הנאשם 3 שנות מאסר בפועל, הפעלת מאסר על תנאי בן 6 חודשים במצטבר ומאסר מותנה.

ב. בע"פ 4819/22 מדינת ישראל נ' פלוני (03.08.22) - התקבל ערעור המדינה על קולת עונשו של נאשם אשר הורשע על יסוד הודאתו בעבירה של הצתה, לפי סעיף 448 לחוק העונשין. הנאשם נכנס לדירת גרושתו נעל את הדירה, נכנס לחדר השינה של המתלוננת ושילח אש במיטתה. האש התפשטה בחדר השינה ובדירה כולה - כאשר המשיב מונע את כניסתם של צוותי החירום אשר הגיעו למקום ושהו מחוץ לדירה לצד המתלוננת. המשיב נעמד ליד אחד החלונות בדירה כאשר הוא אוחז בסכין. לבסוף, עלה בידי צוותי החירום לפרוץ לתוך הדירה, שעלתה באש, לחלץ ממנה את המשיב, לפנותו לקבלת טיפול רפואי בבית חולים, ולכבות את השריפה. כתוצאה מהשריפה, חדר השינה שבדירה נשרף כליל ונגרמו נזקי אש בכל חלקי הדירה ונזקי פיח לרכוש המשותף בבניין. בית המשפט המחוזי ת"פ (מח' ב"ש) 16846-02-20 קבע מתחם ענישה הנע בין 22 לבין 40 חודשי מאסר והטיל על הנאשם 25 חודשי מאסר בפועל לצד מאסר מותנה ופיצוי.

בית המשפט העליון ציין כי בנסיבות האירוע, בהצתה אשר מתבצעת על רקע של אלימות במשפחה, מן הראוי היה להשית על המשיב מאסר בפועל לתקופה שלא תפחת מ-42 חודשים. בשל מצבו הבריאותי של הנאשם הוחלט שלא למצות עמו את הדין ותקופת מאסרו של הועמדה על-30 חודשים בלבד.

ג. בע"פ 4038/18 סלימאן אלעביאת נ' מדינת ישראל (6.9.18) - נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירה של קשירת קשר לביצוע פשע ובהצתה לפי סעיף 448 (א) רישא. הנאשם הצית חנות של מתלונן עמו היה מסוכסך קודם על רקע עסקי. הנאשם, צעיר ללא עבר פלילי, מילא בקבוק פלסטיק בבנזין ויחד עם אחרים ניגשו לחנות המתלונן כשהם רעולי פנים, פתחו את מנעולי החנות, נכנסו לתוכה ושלחו אש במזיד תוך שימוש בבנזין שהיה בבקבוק. לאחר שהחנות החלה לבעור נמלטו מהמקום. בשל האש שהתלקחה בחנות נגרמו נזקים לחנות ולציוד בתוכה, בסדר גודל משוער של כ- 150,000 ₪. בית המשפט בת"פ (מח' ב"ש) 1925-02-17 קבע מתחם עונש הולם הנע בין שנתיים לארבע שנים, וגזר על הנאשם 19 חודשי מאסר בפועל (לצד ענישה נלווית לרבות פיצוי על סך 45,000 ₪) תוך חריגה מהמתחם לאור ההליך הטיפולי שעבר ומשיקולי שיקום. הערעור על חומרת העונש נדחה לאחר שהמערער שעה להערות בית המשפט העליון וחזר בו מן הערעור.

ד. בע"פ 1951/14 באביי מקונן נ' מדינת ישראל (15.2.15) - נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירה של הצתה (לפי סעיף 448(א))

לחוק העונשין. הנאשם הצית חנות תבלינים בבעלותו של המתלונן וזאת מאחר והעליבו קודם לכן. הנאשם, צעיר נעדר עבר פלילי, מילא דלק בשני בקבוקי פלסטיק ריקים ושפך אותם אל תוך חנותו של המתלונן, הצית את החנות ועזב את המקום. בית המשפט בת"פ (מח' מרכז) ת"פ 47220-03-13 קבע מתחם עונש הולם הנע בין שנתיים וחצי לארבע שנות מאסר בפועל וגזר על הנאשם 30 חודשי מאסר בפועל. ערעור על קולת העונש נדחה.

ה. **בע"פ 1908/13 דוד אזולאי נ' מדינת ישראל (3.7.14)** התקבל ערעורו של נאשם אשר הורשע על יסוד הודאתו בעבירות של הצתה, תקיפה הגורמת חבלה של ממש ואיומים. הנאשם איים על אמו ותקפה. מאוחר יותר על רקע ויכוח עם אמו הגיע לביתה, הצית שלוש גרביים זרקן לארונות וגרם לשריפה של ממש בבית בשעה שבבית ישנה אחותו, ונמלט. בית המשפט המחוזי בת"פ (י-ם) 15973-01-12 השית על הנאשם עונש של 5 שנות מאסר והפעיל שני מאסרים מותנים כך שסה"כ היה עליו לרצות 6 שנות מאסר לצד מאסרים מותנים.

בית המשפט העליון קבע כי מתחם העונש ההולם בעניין ההצתה הוא בין 3 לבין 6 שנות מאסר חלף המתחם שנקבע על ידי בית משפט קמא, והעמיד את העונש בגין כלל העבירות בתיק זה על 4 שנות מאסר בפועל ומצא לצבור ולחפוף חלקית עונשי המאסר המותנים כך שסה"כ נגזר על הנאשם עונש של 4 שנים ו-8 חודשים מאסר בפועל.

ו. **בע"פ 7139/13 טרפה צקול נ' מדינת ישראל (23.1.14)** - התקבל ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירה של הצתה סעיף 448(א) לחוק העונשין ובעבירה של היזק בזדון בכך שהצית באמצעות מצת וסדין חדר אותו שכר בדירת מגורים ולאחר מכן ברח מן החדר. כתוצאה ממעשיו נשרפו קליל החדר, גג הרעפים וארגז רוח המצוי על גג הבית וכמו כן נגרמו נזקי פיח לבית ונשרפו בגדים וחפצים נוספים. בית המשפט העליון קבע כי מתחם העונש הראוי הנו בין שנה לשלוש שנות מאסר, והפחית את עונשו של הנאשם מ-24 חודשי מאסר בפועל ל-18 חודשים, בתוספת הפעלת מאסר מותנה, כך שבסה"כ הוטלו עליו 21 חודשי מאסר וענישה נלווית.

בקביעת המתחם ובגזירת עונשו של המערער נתן בית המשפט משקל לעובדה שבעת ביצוע העבירות היה הנאשם שרוי במצב נפשי קשה, הצית את הסדין בחדר לאחר שהבחין כי דיירי הדירה מצויים כולם מחוץ לבית והסכנה שיצר במעשה ההצתה היתה לפגיעה ברכוש הדירה בלבד ולא לדייריו.

ז. **בת"פ (מחוזי ב"ש) 3964-02-22 מדינת ישראל נ' עמר אבו קרינאת (19.9.22)**, הורשע נאשם על יסוד הודאתו בעבירות של הצתה לפי סעיף 448(א)

עמוד 12

ותקיפה סתם. הנאשם לקח אש שבערה בתוך כלי במטבח ושילח אש במזיד במטבח בבית אמו, תוך שהוא מדליק גם קרטונים במקום. בהמשך, בזמן שהמטבח עלה באש, הנאשם לקח מעדר שהיה במקום והשליכו לאש. האם ניסתה להוציא את המעדר מן האש והנאשם בתגובה תקף אותה שלא כדין בכך שתפס ועיקם את ידיה. כאשר הנאשם הבחין שהמשטרה מתקרבת למקום נמלט ונתפס בחלוף מספר שעות. האש כובתה לאחר פעולות כיבוי של לוחמי אש והנזק שנגרם למבנה כתוצאה ממעשיו של הנאשם הוערך בכ-10,000 ₪. נקבע מתחם העונש ההולם הנע בין 18 ל-36 חודשי מאסר. על הנאשם, בעל עבר פלילי ועל רקע נסיבותיו האישיות, הוטלו 23 חודשי מאסר בפועל והופעל מאסר מותנה בן 6 חודשים, מחציתו במצטבר, כך שסה"כ נגזרו על הנאשם 26 חודשי מאסר, לצד מאסר מותנה, קנס בסך 2,000 ₪ ופיצוי למתלוננת בסך 3,000 ₪.

נסיבות ביצוע העבירה:

17. חומרת נסיבות העבירה בענייננו בולטת עת הנאשם הצית דירה הנמצאת בבניין מגורים. אמנם בעת המעשה שהה הנאשם בדירה, אך במעשיו סיכן לא רק את עצמו אלא גם את שלומם ורכושם של כלל דיירי הבניין.

יודגש כי הנאשם הצית את האש בשני מוקדים, שני חדרים, ובכך הגדיל את פוטנציאל הסיכון והנזק.

18. אכן העבירה בוצעה ללא תחכום וללא שימוש בחומר מאיץ בערה, אך נסיבות ביצועה מלמדות על שוויון נפש מצמרר של הנאשם לתוצאות הדליקה. הנאשם לא עשה דבר כדי להזהיר את המתלונן ואת השוטרים שהגיעו לדירה ועזב את הדירה יחדיו עמם בדרכם לתחנת המשטרה מבלי להתריע אודותיה.

19. כאמור בכתב האישום המתוקן בשל ההצתה חלק מדיירי הבניין נדרשו לצאת מדירותיהם, וניתן לתאר אודות תחושת הבהלה שאחזה בהם.

20. צודקת הסניגורית כי בסופו של דבר האש כובתה, אך נזכיר שלא בזכות הנאשם. פוטנציאל הנזק שעלול היה להיגרם הנו משמעותי ואף קטלני והיה בו כדי להביא לפגיעה בגוף ובנפש לדיירי הבניין. כמפורט בכתב האישום המתוקן האש שהצית הנאשם גרמה לנזק משמעותי לדירת הוריו, לרכוש המשותף של הבניין ולדירה סמוכה.

21. במסגרת הנסיבות לקולא נתתי דעתי גם לעמדת נפגעי העבירה, הוריו של הנאשם, אשר תומכים בנאשם, סלחו לו על מעשיו ומבקשים כעת להקל בעונשו בהתחשב במצבו האישי והנפשי.

מצבו הנפשי של הנאשם כנסיבה מקלה:

22. צודקת הסניגורית בטיעוניה כי המחוקק ובתי המשפט הכירו במצבו הנפשי של נאשם בעת ביצוע העבירה כנסיבה מקלה וכשיקול רלבנטי לעניין העונש.

ראה לעניין זה סעיפים 40ט(6), 40ט(7) ו-40ט(9) לחוק העונשין.

וכן ראה דברי בית המשפט העליון בע"פ 2406/09 שלמה אלבו נ' מדינת ישראל (15.09.2010):

"השאלה מהו המשקל שיש ליתן למצבו הנפשי של הנאשם בעת ביצוע העבירה לצורך הקלה בעונש היא שאלה 'כמותית', אשר יש לבחון בגדרה כל מקרה לגופו, על-פי נסיבות ביצוע העבירה וחומרתה ועל-פי נסיבותיו האישיות של הנאשם. במכלול הנסיבות הקשורות למבצע העבירה, יש לבחון את סוג ההפרעה הנפשית ועוצמתה, ועד כמה הוגבלה בעטייה יכולתו להבין את אשר הוא עושה או להימנע מעשיית המעשה".

23. דומה כי אין מחלוקת בין הצדדים כי יש להתחשב במצבו הנפשי של הנאשם בעת ביצוע העבירה כנסיבה מקלה, אם כי הם חלוקים באשר לעוצמתה ולמשקל שיש ליתן לה. כמו כן ולשיטת ההגנה מצבו הנפשי של הנאשם בעת ביצוע העבירה הגיע עד כדי קרבה לסייג אחריות פלילית בעוד שהמאשימה טענה כי אין מדובר בקרבה לסייג.

24. לאחר ששמעתי טיעוני הצדדים סבורני כי עניינו של הנאשם אינו עומד בתנאי הקרבה לסייג של אי שפיות הדעת אך למצבו הנפשי היתה תרומה לביצוע העבירה ומשכך מידת האשם של הנאשם היתה מופחתת במידת מה, ואבהיר.

25. ראשית, טענה של קרבה לסייג היא נסיבה שיש להוכיחה כדבעי וככלל עליה להיות מעוגנת בהסדר הטיעון ועובדות כתב האישום המתוקן. בענייננו אין לטענה זו כל אזכור

בעובדות כתב האישום שגובש במסגרת הסדר הטיעון, וההגנה לא הציגה ראיות, כדוגמת חוות דעת פרטית, המאששת טענתה.

אכן, מן המסמכים שהוצגו במסגרת הטיעונים לעונש עולה כי הנאשם מוכר כנכה של המוסד לביטוח לאומי בשל מצבו הנפשי ובעברו אשפוזים פסיכיאטריים, אך ברי כי אין בכך די כדי לבסס טענה של קרבה לסייג של אי שפיות הדעת. יתרה מזו, חוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה מתיק המ"ת והקובעת בסופו של דבר כי הנאשם היה אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה וכשיר לעמוד לדין, אינה מלמדת כי הנאשם ביצע את העבירה תוך כדי קרבה לסייג:

"בכל מקרה, לא נמצא כל קשר סיבתי, בין תכני חשיבתו, או ביטויים אחרים של הפרעתו, גם באם לוקה בסכיזופרניה, או בביטויים דמויי סכיזופרניה על רקע שימוש בסמים, גם באם היו, לבין המעשים המיוחסים לו בכתב האישום".

26. כאמור, אין חולק כי למצבו הנפשי של הנאשם היתה תרומה כלשהי לביצוע העבירה, ולעניין מידת ההתחשבות במצב הנפשי שאינו מגיע לכדי סייג, ראה דברי בית המשפט העליון בע"פ 9369/07 מיקל נ' מדינת ישראל (4.6.2009):

"הקלה מופרזת בעונשו של מי שביצע עבירה בשל פגם במצבו הנפשי... עשוי ליצור מדרון חלקלק שיפגע באפקטיביות של המשפט הפלילי כגורם מרתיע ומחנך".

27. מכל המקובץ לעיל ולאחר שעיינתי גם בפסיקה אליה הפנו ב"כ הצדדים, סבורני כי מתחם העונש ההולם בגין העבירה בה הורשע הנאשם בנסיבותיה, נע בין 28 ל- 48 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית מרתיעה בדמות מאסר מותנה ופיצוי.

גזירת העונש בתוך המתחם:

28. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה. הענישה לעולם אינדיבידואלית ועליה לעמוד בהלימה לא רק למעשה אלא גם לעושה.

29. לקולת העונש נתתי דעתי להודאתו של הנאשם, לדברי החרטה שהשמיע, לחיסכון

היחסי בזמנו של בית המשפט ולתקופת מעצרו הממושכת.

30. הנאשם אב לשני ילדים קטנים, סובל מתחלואה כפולה והוכר כבעל 50% נכות על ידי הביטוח הלאומי. הנאשם תיאר איזון במצבו הנפשי בתקופת מעצרו בהיעדר שימוש בסמים וקבלת טיפול תרופתי מתאים וזוכה לתמיכה ממשפחתו.

31. לצד זאת, שירות המבחן ציין כי לאורך השנים נערכו ניסיונות לשלב את הנאשם בטיפול אשר ייתן מענה למצבו הנפשי ולהתמכרותו, אך הנאשם התקשה לשתף פעולה וקיים סיכון ברמה גבוהה להישנות התנהגות פוגענית בעתיד, ובאם תשנה, חומרתה תהיה ברמה גבוהה. כאמור שירות המבחן לא המליץ על הליך שיקומי מחוץ לכותלי הכלא אשר יסייע בהפחתת גורמי הסיכון.

32. לחומרת העונש נתתי דעתי גם לעברו הפלילי של הנאשם כמפורט בתדפיס המידע הפלילי שהוגש בעניינו (**ת/1**) ולעובדה כי ריצה בעבר עונשי מאסר בפועל בגין עבירות אלימות ורכוש.

33. שיקולי הרתעת היחיד בענייננו, על רקע עברו הפלילי של הנאשם והעדר תכנית שיקומית - טיפולית, מצדיקים החמרה בעונשו. הנאשם אומנם סיפר כי ביקש להשתלב בהליך טיפולי שנמנע ממנו בשל אילוצי המלחמה, ואולם שירות המבחן מצא כי הנאשם שולל נזקקות טיפולית ייעודית במסגרת טיפולית ארוכת טווח וסגורה אשר נדרשת בהתאם לצרכיו וכן שולל הכרה בצורך בטיפול למצבו הנפשי.

34. כמו כן, ובשים לב לקלות ביצוע עבירת ההצתה למול הפוטנציאל הגדול והקטלני של פגיעה בגוף ובנפש, יש לתן משקל לשיקולי הרתעת הרבים למען "יראו ויראו".

35. לאור האמור, ובהעדר הליך שיקומי-טיפולי לא מצאתי בנסיבות העניין לחרוג לקולא ממתחם העונש ההולם שנקבע לעיל.

כמו כן, לא מצאתי לחרוג לקולא מהמתחם משיקולי צדק (במובן ע"פ 5669/14 לופליאנסקי נ' מדינת ישראל, 29.12.2015), שכן מצבו הרפואי והנפשי של הנאשם אינו מצדיק שימוש בעילה הפסיקתית, ולא מצאתי כי מאסרו ירע את מצבו. ניכר כי מצבו הנפשי של הנאשם דווקא

השתפר במהלך מעצרו לאחר שלדבריו החל ליטול טיפול תרופתי:

"אני לוקח טיפול שאף פעם לא לקחתי בחוץ. אני שותה סרוקאל (צ"ל-סרוקוול-א.ג.) שזה טיפול בסכיזופרניה. אני נקי מסמים כבר שנה פלוס. אני מאוזן בעקבות התרופה שאני לוקח" (עמ' 30 שורות 22-24 לפרוטוקול מיום 09.01.25).

36. אלמלא מצבו הנפשי של הנאשם ומשפחתו התומכת והסולחת, היה ראוי למקם את עונשו באמצע המתחם (38 חודשים). אך בשקלול כלל הנסיבות וחרף חומרת העבירה בנסיבותיה, מצאתי למקם את עונשו בתחתית המתחם, אך לא ברצפתה. **יש לקוות כי הנאשם ינצל תקופת מאסרו להליך טיפולי בתוך כותלי הכלא כהמלצת שירות המבחן.**

37. אשר לרכיב הפיצוי, מאחר ונפגעי העבירה העיקריים הם הוריו של הנאשם אשר תומכים בו גם כלכלית, לא מצאתי להשית על הנאשם פיצוי.

38. אשר על כן ולאחר איזון בין השיקולים השונים, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 30 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו, שלא יעבור עבירת הצתה.

ג. 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים מיום שחרורו, שלא יעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג פשע.

גזר הדין יובא בפני הגורמים הטיפוליים בשב"ס וזאת לצורך בחינת שילובו של הנאשם בהליך טיפולי בין כותלי הכלא.

זכות ערעור תוך 45 ימים לבית המשפט העליון.

ניתן היום, ח' שבט תשפ"ה, 06 פברואר 2025, במעמד הצדדים.

עמוד 17

